

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slegom rastu male stvari, a neolega sve pokvati“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a soljake samo 1 for. za djelo godinu. Razmerno 1 for., a soljake 60 novč. za pol godinu. Izvan Carorino više poštarina. Odlje se najda najmanje 8 soljaka u sv. godinu, da im list šalimo svim ukupno pod jednim zavojem i manom, darat čemo za 70 novč. na godinu svakom. Norot se šalju kroz poštarinju Naznaničnu. Ima, prozimo i najbližu listu valja jasno oznaditi. Komu List nečodo na vrijeme, neka to jari odpravništva u otvorenu pismu, za koje se neplać nikakva poštarina, napisar izvana. Reklamacija. Tko List prima i drž, ako je poštar, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

naizno do

Tipografa Flegli di C. Awati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarino. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cijelosti ili u izvađku, onim prama svojoj vrijednosti i smieru oroga Lista. Ne-podpisani se dopisi noutrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nimaloza mjestia u ovom Listu. Priobčena se pisma tiskaju po 6 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč. a svaki redak svajše 6 novčičah; ili u slučaju opetovanja po što sa pogodno oglasnik i odpravništvo. Dopisni se norračaja. Ured-opetovanja i odpravništvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem stoje njerovo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem stoje Listarnice.

POZIV NA PREDPLATU.

Početkom dojučega jula nastaje drugo poluljetje, zato pozivamo opet naš narod, da se predbroji što u većem broju na ovaj pučki list. Preporučamo pako što vruće onim našim predbroj-nikom, koji nisu platili za cijelu tekuću godinu, ili nam još od lani što duguju, neka što prije učine svoju dužnost, da uzimogno bez straha i svoje štete uredjivali list.

U Trstu, 1. junija 1878.

Uredništvo.

Smutnje po Istri.

Latinah je u Istri odavna, još od rimskih vremenah, po zapadnoj strani u gradovih. Ima Talijanah i u nutri po gradiekih i to su pojedine obitelji od benetačkih vremenah. Napokon ima jed-na vrsta Talijanah, koji su se od Hrvata u nje prekrstili, i onih, koji su od vana došli.

Kazu ljudi, da je Istranin pitao dolazećega Karnjela: Kamo pobratimo? — A gren ga tako kade ga ljudi svoj račun nezna — rekao je Karnjel.

Ti ljudi, koji nisu znali svoga računa bili su naši otei, što nisu nauka imali, i bila je Austrija, koja bi se bila morala više brinuti za istrijskoga seljanina.

Na dva ovoga mjeseca kako svake godine slavili su u Italiji spomen onog dana, kad je Pijemont dobio slobodu, ustav, konstituciju, koja je kasnije ob-valjala za cijelu kraljevinu. Taj dan slave Talijani kako dan u koj jim je spasenje došlo, kad su zagospodili u svojoj kući.

Pišu novice i javljaju nam prijatelji, da se je onaj dan, bolje rekuć, onu noć, po većih mjestih u Istri vijala talijanskih zastavah, da je bilo napisah u zdravlje Umberta Prvoga i proglasah na Istrane-Talijane, kako se je i njihova zvjezda ukazala, kako se ovi kraj ima osloboditi i proći iz jarma Austrije u blaženo krilo majke Italije. Toga, go-vore, da je bilo u Kopru, Poreču, Rovinju, Vodnjanu i Pazinu a najbrže i druguda, nego se tajno drži, koliko je moguće.

Hvala Bogu, sad može i zadnji kmet u Istri znati, kakova se kuha.

Jedna stranka postoji, koja čeka zgodu, da se Austrija s kim boka prime, pak da Talijani obližu i zadnja tri pera svog „artičoka“ Goricko, Trst i Istru.

Zato se piše, da su ove zemlje talijanske po legu, po povjestih, po volji pučanstva; zato se siplju progla-si, kako su ovuda Talijani zasluženi jaće, nego Židovi, kad su Karauuu opuke pekli. A mi znamo, da Talijani u Istri gospuuju i raue što jim vođa. Krstu se čovjeće od te bezobraznosti!

Mi smo već mnogo puti rekli, da nemislimo pohrvati ni Kopra, ni Po-reča, ni Vodnjana ni Rovinja; ali smo i to rekli, da nas nijedna sila više neće uzdržati, da svoje nebranimmo. Ako se pak Talijani boje, da bi njih malo po malo ponestalo, kad bi mi u svojoj kući krepki bili, to su druge gusle; tu jim nemožemo pomoći.

Negda je Hrvat pomaman letio u Italiju misleć da i sebe brani braneć cesarove orle, ali su zli savjetnici cesarove krune Hrvate plaćali onim, čim su druge kaštigali, a cijeli svijet je vikao, da su Hrvati suzauško plemo, da bi zatrli slobodu svih narodah.

Odstup Venecije potvrdilo je Njeg. Veličanstvo onim pohodom u Veneciju,

kad ona već nije njegova bila. Tamo je Austrijski cesar svojim prijateljstvom potvrdio i jedinstvo Italije. Onda su i Talijani pogledali i zapisali si nauk: Što više postujes tudje, to krepće brani svoje.

U naših povjestnicah i u srcieh naših najljepša je uspomena tvrda vjera prama vladajućemu rodu. Ali u ustavnih državah čini se velika razlika među krunom i među savjetnici krune izbranimi od najjaće strane. I ovim je doba reć: Što ste postjali, ono zanjete.

U Istri, gdje je veći diel Hrvat-skoga-slovinskoga puka, podržavaju se talijanske škole, sudi se talijanski, druge oblasti pišu talijanski i njemački; u Istri se u svem javnom životu podržava tudjinstvo, koje bi se moglo i moralo jednim dekretom uništiti.

Da mi takovu vladavinu poma-zeno više nego zakon pita, bili bismo sami proti sebi.

Samo da dodje čas, kad bi se silom ljah, gdje još imamo ufanja, da čemo vremenom i naukom jedanut po svoju živiti, onda bismo silu silom suzbili, braneć svoj i vladarove kuće obstanak. A oni, koji dižu zelene zastave na zemlji natopljenoj našega kmeta potom, neka promisle, koliko je blaženstvo za krajeve, gdje se digne rankun i motika, gdje se bieli gradovi zadime i gdje se ljula pjesma pjeva: Za crno robstvo krvav pir!

DOPISI.

Iz Kastva.

Naš obćinski glavlar rekao je jed-nom, da mu je skola deveta briga. To je potvrdio i djelom. Na kraju svoga šest-godišnjega vladanja nakanio je napokon

na silne pretnje od viših oblasti od-lučiti nešto o toli potrebitoj školskoj sgradi u Kastvu. Čujemo, da kani pre-dložiti obćinskomu zastupstvu, da bi se dosadanja školska kuća popravila i raz-širila, te da bi za to kupile razvaline negdašnje Strakove kuće. Mi se na-damo od naših zastupnikah, da će rado privoliti na trošak toli potrebit, ali da neće nitalko privoliti, da se kupuje Strakova mirna, ni da se skola na onom vrhu gradi. Mi bi bili zato da se dosadanja školska kuća priredi za stanovanje učiteljem, a za školu da se sagradi druga nova kuća. A imala bi se sagraditi ondje, gdje bi bilo najshod-nije i najprikladnije, i koliko moguće manjim troškom. Da se sagradi na onoj mirini, bila bi bi na neprikladnom mjestu jer nebi k njoj od nikuda pravoga pri-hoda, a i trošak bio bi mnogo veći radi donasjanja kamenja i ostalog materiala.

Naša je misao, da se sada ništa neodluči, nego da se odabere jedan posebni odbor ili komitet, koji bi imao prilici trošak ovdje i ondje. Po drugud gleda se, da bude školska sgrada i ures mjestu. To bi moglo biti i kod nas, i to da se nadje gdje pred gradom shodno mjesto za to.

Do sada čujem, da se jedan samo javio za ljekara i to neki gosp. G... koj je u Motovunu.

Prijatelj mi kaže, da će sigurno pitati to mjesto i naš domorodac mladi doktor Fran Mandić-Hodicec, koj je već godinu i pol u tršćanskom gradskom špitalu za ljčienika, stovan od svih. Ja sam tvrdo osvjedočen, da se neće naći jednoga jedinoga zastupnika, koji nebi volio svoj glas dati za naše gore lista, a k tomu dobroga ljekara i vrloga domorodca. A trebamo rodoljubnih ljudi i ovdje, jer su se kod nas, osobito na

PODLISTAK.

RAZVOD ISTRIJANSKI

(Dalje, vidj broj 11.)

Od te trnove lokve idoše komnu moto-vunski napred, i komnu trviški meju njimi po razvedoh, kažući stari zlamenja, i vsaka stran listi čitaci, i vsa ta gospoda za njuni, i vsi ti komuni, i deželani po starih zlamenjah ravno na kamik boli. Tu su na njem zlamen-ja gospodina Podreki, i gospodina kneza, i jedan križ na kamiki visioć; od tu po starih zlamenjah kako se v lieteh održaše i tako ravno na tri oknice, i tu su stara zlamenja; od tu po zlamenjah ravno na loki prisćare, i na toj lokvi jedna i druga stran imaju svoje živine napajati, i vsaka stran svoj pol čisti, i poli te lokve v jednom ceri jesu križom čavli zabijeni. Od tu idoše po starih zlamen-juh pod breg Mantelan, i tu vkopaše jedan kamik velik, kad je i prvo bil, i tu postaviše zlamenja gospodina Podreki, i gospodina kneza: od tu idoše po starih zlamenjah ravno na muel veliki, i tu najdoše križom čavli

zabijeno. Od tu na lokvu po dronovu rupu, i na toj lokvi jedna i druga stran imaju svoje živine napajati, i vsaka stran svoj pol čisti, i poli te drenove rupi dva križa visokoše; od tu idoše po starih zlamenjah ravno po sredo Mavrovoga brega, i tako ravno na posred lokve Badavse, i te lokve je pol komunu moto-vunskomu; a pol komunu trviškomu, i tu je naposred te lokve jedan velik križ visioć na kamiki, i poli te lokve jedan brest, v njem su čavli križom zabijeni, i vsaka stran ima svoj pol čisti, a ne vsi jedan dan pod penu marak 5. ka pena se nima odupstić; ona stran, ka bude čistila, ta druga stran ima čekać. I tako ond naređiše. I ka koli stran bi na drugu stran živine napajala, i koliko koli krat bi našaste (našta se) ona stran vazda zapada peno marak 5. I te peno gre polovicu gospodinu, a drugi pol tomu, ki ruba. I tako se ond obi strani sjediniše, i tako ond naređiše; od tu odoše po starih zlamenjah na jedan velik oroh, ki ima tri vrhi, i v njem su čavli križom zabijeni. Od tu idoše po starih zlamen-juh na vrutak Valigaštar, i tu jedna i druga stran imaju živine napajati, i vsaka svoju stran čisti, i načinali, i tu su čavli na velikoj oskoruši križom zabijeni, i stara zlamenja v jednom orohi, i tu su postavili na jednom kamiki zlamenja gospodina Podreki,

igospodina kneza; od tu idoše po starih zlamenjah zdolu na veliku smokru, i v njoj su čavli križom zabijeni, i tu je jedan velik kamik, na kom jesu dva križa visioćona. Od tu idoše po starih zlamenjah na vrutak pod breg veli, meju sveti Spas, i Novaki, i tu ima jedna i druga stran živine napajati, i tu postaviliše jedan velik kamik, na kom je jedan križ visioć, i tu podivahu vsa gospoda i ko-muni, i doželani, i piše vsi toga vrutka vodu, i narekoše ime tomu vrutku Knež studenac.

I tu gospodinu Albert opat od svetoga Petra od Silbe potuži svoj gospodi, da komun motovunski jesu za se obratili veći dol zonalj cirkve svetoga Spasa i sveto Zabeti, i vas Sublent, ki pristoji tem cirkvama, kažući listi i svoje pravice od prvih knezi i gospode pa-zinske, da te cirkve i te njih zemlje pristoje svetoga Petra od Silbe, i tako se komun motovunski veliko pregovarahu z gospodin opatom, da ti vinogradi, ki se sada sado po vsem Sublenti, nimaju dati desetine tem cirkv-am, nego ti stari vinogradi imaju služiti. I vsa ta gospoda kada jesu slišali tužbe, i odgovaranja, i gospodin knez, i gospodin mar-kez, i vsa ta gospoda četoše listi, ke pokazj gospodin opat, i tako ond vaspet obrediša, da te zomlje teh cirkvav, ki bi na njih sejal, imaju dati desetinu gospodinu opatu, i vsaki

vinograd po vsem Sublenti, ki se dela, imaju dati desetinu gospodinu opatu. I na to mu listi, i potvrjeni gospodin knez, i gospodin markez svojim visučomi pečati potvrdiše, da se ima tako obdržati, kako je od starih prišlo.

I tako ond naređiše, od razvod, ke su stvorili, da, ka koli stran bi prek prestupili s pašu va dne, ali v noći, ona stran zapada peno komunu marku 1, soldimi maleh 40. arbadigo marke 3, i ka koli stran bi presta-vili ali odstavili imenovane termomi, i razvod i od knufini, ona stran zapada peno marak 300: gospodinu knezu 100 marak; a toj gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. A listi i pisma oto storit, i dat vsakoj strani, kad se budu desvršili razvod i meju njimi. I tako stvorono bi. Od toga vrutka idoše pravo na sveti Spas, i na zvo-niki svetoga Spasa najdoše zlamenja na ka-miki visioćni gospodina Podreki, i gospodina kneza pazinskoga, i tu su bili jedno i drugo strane zapovjedali, ta zlamenja postaviti, da se do tu imaju meju njimi termeni i razvod i knufini od zemlje, i kuntradi, do tu obdržat, kako se v njih listeh obdržaše. I tako ond obrediša, kako je od starih prišlo. Od tu idoše ravno po starih zlamenjah ravno na posred grana Kalderskoga, i tu postaviliše zlamenja, kad su i prvo bila, od tu idoše po

obćinskoj lozi, stvari jako izmuffle. Zastupnici, pozor! Svaka ptica k svome jatju leti!

Sa Treskavca na otoku Krku mjeseca travnja 1878.

Da budeš u stanju, dragi čitatelju, osvjeđočiti se malo o radinosti bašćanskoga poglavarstva, naumio sam ti ovdje u kratko nešto iztknuti.

Svakto, tko marljivo čita velecenjeni list „Našu Slogu“, imao je većkrat sgodu čitati kojesta ob odnosajih Irgovista Baske, a drzim da polag sadržaja istih dopisih inat hoće dobar pojam o našem obćinskom poglavarstvu. Po mojem skromnom mnjenju sudim, da svakomu obćinskomu poglavarstvu prva bi briga imala biti napredak moralni i materijalni svojih obćinarah, a to polučiti bi se moglo jedino onda, kad bi se nastojala i njegovala pučka škola kao zenica u oku, kad bi se obćinskim imetkom jednoe već započelo gospodariti onako, kako treba, netrošeć nikad novac na nepotrebite narodu nekorisne stvari. Da ti se blagi čitatelju oduzim na zadatoj rieči, evu ču ti nacrtat kojesta o djelovanju našeg obćinskog zastupstva. Sudim, da je bnetacka republika krsila naše mjesto „Bescanuoava“, pak zato i naše obćinsko zastup., kojemu valja milozvučno zujti rieč „Nuova“ zeli, prvo nego svoje omiljene zastupničke stolice ostavi, naše mjesto posve obnoviti, da tako čim tim svoje ime u narodu ovjekovječi. Vidis, reć će ni tkogod, ovaj dopisnik je mračnjak ter bi rada, da se sve stvari u Baski još i napred vode po starom kopitu. Brajne moj, ako to pomisliš, kruto se varaš, jer ja kao napredan čovjek želim i nastojim, da i moj zavijač nezastane u napredku, neg mu od srca želim, da brzim korakom koracali započne po stazi napredka i naobraznosti. Da zavričmo malo što je ruku nova skovalo. Reći za stalno nemogu, kad je bilo u obćinskoj sjednici zaključeno nabaviti za naše trgoviste nekoliko svjetiljonih, nego to ti je puklo najednoe i svatko se je čudio, kad je opazio, da po ulicah isti svjetiljoni ponamiestaju. Ovaj podhvat našeg obćinskog zastupstva odobravam, dapače i ja sam većkrat tu stvar našim obćin. zastup. preporučivao, ali i s tim ćemo se malo pomoći; jer mi potrebuje mo samo svjetla noćnog nego takovoga šta, bez čega valjana i napredna obćina nebi imala biti, a da dojdem na stvar to su dvie obćinske sgrade naime: župni stan i škola.

Naša mjestna obćina broji do 3700 dušah, dakle imade liep broj djece za školu. Koliko je meni poznato, javna pučka škola postoji u Baski od godine

1835., uvijek učiteljuju u njoj četvorica učiteljah — dva naime učitelja i dvie učiteljice; — ali obćina si nije nikad trla glavu, kako bi sagradila svoju školsku sgradu. Kad uzmemo na um, da obćina jedino za školske prostorije, neračunajuć ovdje učiteljske stanarine plaća godimice najmanje 250 for. (nu plaća i više), evu za tečaj ovih godina potrošila je za školsku najmovinu forinlih 10,750. Nebi li probitačnije bilo, da se sagradi nova školska sgrada, nego da se za volju Petra i Pavla drže školske prostorije u najam? Rieć o gradjenju nove školske sgrade zametnuo bijaše mislim godine 1872 naš velovredni gospodin župnik Petar Dorčić, i to uprav onom sgodom, kad je naša obćina dobila polporu od Njegovog Veličanstva Našeg premilostivog Vladara, koji sazalujeću ovo pućanstvo, komu bijaše tuća svu ljetinu uništila, blagozvolio bijaše na utaloženje biede stanovništva ovog mjest, pokloniti svotu od forinlih 3000. Prvo nego se bijaše ta svota porazdiečila, sazvana je bila sjednica obćinskog zastupstva, koje imalo je odlučiti, po kojem će se ključu ta svota među pućanstvo porazdieeliti. Među ostalimi članovi toga vieća adresilo zagovarao i predlagao je zastupstvu naš velovredni duhovni pastir, da se rećena svota ne djeli među pućanstva, nego da se ta svota na sigurno mjesto uglavnice ter, da će se ista upotriječiti na gradnju nove školske sgrade. Ovaj liepi predlog podupro bijaše i isti c. k. odaslanik i nekoliema zastupnikah, ali kad se došlo do glasovanja predobise s glasovi trgovčevići i krečari, jer učinise račun bolje da novei, koje će ljudi kod nas potrošiti u naš džep dojdju, nego da se gradi škola. Tako su novei razdieljeni bili među pućanstvo i dva tri dana sirotinja je veselo skakutala i pjevala, jer imućniji svoju svoticu istoj poklonivši, da se pućanstvo predlog pućanstva i velovrednog pastira, evu dānas bi se Baska ponosila liepom školskom sgradom, ter tako bi se bio podignuo iz zahvalnosti i privrženosti vječni spomenik Slavno Vladajućemu Našem Vladaru.

Ovom se prigodom mogu barem ovim polhvaliti, da se je izpunila vruća želja pućanstva ovog trgovčevića, jer je obćinsko zastupstvo u zadnjjoj svojoj sjednici jednoglasno izabralo svojim liečnikom Veleučnog gosp. Dr. Steinbacha, vriednog poštenjaka i diegnog Hrvata. Bože daj, da bi on u našoj obćini mnoga ljeta službovati mogao! Kad sam evu na liečnika došao pripomenut mi je, nek se i druge obćine u Istri i na Kvarnerskih Otocih ugledaju u našu obćinu, ter onda kada red dojde na nje da izabiraju liečnika, nek tad glasuje svaki u sjednici za čovjeka, koji je naše

gore list, a ne za takova, koji kad dojde bolesniku mora se s njim razgovarati „alla muta“. Uprav me žalosti kad moram na vidjelo iznasati nekoje naše jade, al nek mi to nitko neupise u grieh, jer mi je nakana zlo, ako je iole moguće odstraniti. Mi narodnjaci uzradovali smo se bili onda, kad nas je Pokrajinska škol. Vlast riešila hrvatskom jeziku nevjesta učitelja, ter smo misleli i stalno se uzdali, da će na njegovo mjesto biti imenovan učitelj, koji će s vremenom ono popraviti, što je prvi zanemario, al kad se došlo na stvar, na mjesto dobiti napredna i narodnim duhom zadahnuta učitelja, nadležne Oblasti dādoše pri izboru prednost jednomu staromu učitelju, koji, bojim se, neće za nas biti.

Buduć sam priviknuo svaki broj „Osservatora“ prolitati, to mi nedavno pade pred oči vjest, da su Lošinjani od pomorskog blagotvornog zavoda na posudu uzeli 100,000 forinti, a njihova njim obćina za tu ogromnu svotu jamči kod istog zavoda. Kad prečitah ovu za bneie i za svakog Istrana interesantnu vjest, rekoh: čemu je bilo od potrebe o božicu sazivati pokrajinski Sabor ter zahitjevati, da siromašna Istra za bogate lošinjske brodovlastnike jamči onoliko ogromnu svotu? Kako su se sami sada pomogli, zar to nisu mogli odmah onda učiniti, ter bi tako bili pokrajini prištedili onaj trošak od jedno 2,000 for., koga su joj prouzročili sazovom sabora.

Jedan rodoljub.

Mošćenec dne 7. junja.

Dopisnik „Naše Sloge“ iz Mošćencah li nije Mošćenčan (jest. Ur) li nije točno proučio ovdāšnje obćinske odnose. On bi rado viditi u obćinskom zastupstvu druge ljude, koji bi više gledali što je puku dobro i koristno nego ono što je njim mīlo i drago, pak bi rado da se obćinsko pogovorišje i da na dan izbora složno glasujemo. Nu uprav ovo je sad nemoguće.

Mošćenicka — jednom samostalna — obćina ima četiri perezne obćine — comuni censuarii — il kako su naši djeđi govorili „županije“, što bi talijanski možda moglo se reći „frazione comunali“, a ne nikad „sottocomuni, o comuni censuarie“. Ove su: Mošćenice grad —, Kalac, Draga i Kraj. Većina stanovnikah ovih županijah je na polju, ili bolje na gori, i ima posve druge interese nego oni koji stanuju uz more. Skoro svaki poljanin ima po nekoliko ovacah, a ovčice uz more možeš na prste pobrojiti. Zato su poljanom veoma koristni obćinski pašnjaci, dočim su onim koji uz more stanuju — a i onim koji su na polju, a ovaca nimaju — škodni jer, premda njim ništa nekoriste, moraju

obćinski perez i namet — stivru i additional — plaćati. Radi toga ovi žele da se obćinska zemljišta prodaju, a oni, to jest poljani, se tomu suprotive iz petnih žilah. Sada skupljaj jih i navoraraj da na dan izbora složno glasuju!

Dojde li jednom do izbora, oni koji se suprotive prodaji će sve zastupnike među sobom izabrati, i ako posetu za kojim iz druge stranke to će velika milost biti, a onaj koga izberu, bit će nevoljica o kojoj su uvjereni da njim neće smetati. Tako kad su nam prošle godine naprtili nametak od 50%, što, da se umno gospodari i upravlja obćinski pašnjaci i sumami, nebi potrebno bilo, nije nijedan zastupnik prosvjedovao, premda to nebi bilo baš teško ako se uvaži:

da obćina ima preko 3000 jutarah — jugeri — što pašnjaka, što šuma, te mislim da bi se ovi umno uporabili da nebi potrebno obćinare s adicionalu mućiti, dapače ja mnijem da bi se svi obćinski troškovi mogli namiriti a k tomu još kakov soldin prištediti za izvanredne potrebe, kojih ima sila. A i mnogi drugi su ovoga mnjenja i zato dok se obćinski posli tako neurede da se budu obćine obćinske potrebe redovitimi dohodi izplaćivale neće biti sloge ni mira u obćini. Znam dobro da kad se jednom počnu uvadljati reforme u obćinskoj upravi da će biti halabuke ali to nebi smelo smetati jer: „što je pravo je i Bogu drago“, a k tomu i norci se priuće pameti.

Naša stara poslovica veli: „uzlaj se u se i u svoje kljuse“ zato govorim onim, koji žele da bude bolje, bili oni poljani li primorei, da neće toga nikad dočekati, jer niti obćinsko niti kotarsko poglavarstvo neće se maknuti ako se mi nemaknemo, zato velim skupino se posvjeltajmo se i proš čovjek koju pamelno reče, pak kad jednom što zaključimo izručimo naše posle postenomu i učeenomu čovjeku, koji pozna naše zakone, i kamino se naših pisarićah, a napose onih, koji bi za mericu vina nas i naše vragu zapisali.

Braćo! dosta smo se jurve natuzili sad treba da radimo.

Mozebit da još koju napišem i izrazim moje mnjenje što i kako valja učiniti da naše stvari krenu na bolje.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. lipnja 1878.

Kod nas u Austriji je sve po starom. U Beču i Pešti viećaju još jednako narodni zastupnici, baveć se jedni i drugi najviše nagodbenimi poslovima. Nego ti poslovi da će bit gotovi već tekućega mjeseca, pa carevinsko vieće da

stareh zlamenjah ravno prek na kanton croke svetoga Mihovila, na breg Zamaska, i tu najdoše zlamenja visećena na kamiki gospodina Podreki, i gospodina kneza pazinskoga, kada su skupa prvo razvodili činili, tako su tu trda svoja zlamenja postavili, da se ina tako meju njimi, i ti razvodili obdržali, kako je od stareh prišlo. Od toga kantona te croke idoše ravno veliku cestu po srede Zamaska, i tako ravno zdolu opodee putem na brežac, tu je jedna velika gromaća, i tu je jedna kamik, na kom je jedan križ visećen. Odu ravno po stareh zlamenjah na Sargoninu stenu, tu su tri križi visećeni, i tu se zatvaraju i svršuju termeni i razvod i kunfini od zemlje i kuntradit meju gospodinom Podroku i meju gospodinom knezom pazinskim, i od kuntradi i razvod, i pasiše meju komunom motovunskim, i trviškim i sovunskim z Vrhom. I tako tu listi, i pisma gospodin knez i gospodin markez pred vsu tu gospodu i komuni čtaše, i ti komuni rotu, i velikimi zavazi utvrdiše, i rekoše, da ote pri tom estat, kako je naradjeno.

I tako ta gospoda obrediše, kako je od stareh prišlo. I jednoj i drugoj strani oznaniše, da, ka koli stran bi prek teh termeni, i razvod od kunfini pasli va dne ali v noći, kako je našto, ona stran zapada komunuu pene marku 1, soldin maleh 40, arbadigo marke 3; i, ka

koli stran bi prestavili ali odstavili te imenovane razvod i termeni postavljene, ona stran zapada pene marak 300; gospodinu knezu z Pazin 100 marak; a toj gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I vsa njih stare listi potvrdiše, vsakoj strani vratise, prepisavši je, sebi shranišo, i pisaše listi jednoj i drugoj strane jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shraniše jezikom nemškom.

I tako stvoreno bi. I tako komun motovunski i trviški idoše veselo domor, da se tako s mirom na teh razvodah sjedniše. I gospodin Panšpetal sluga z Mumljan prosi gospodina kneza i gospodina markeza, i vsa gospode i komuni i deželani, da pridu z Mumljan na razvod. I gospodin knez i gospodin markez, i vsa gospoda i komuni i deželani idoše k večeri z Završje.

XV. I bivši v jutro poli maši idoše i pridose z Mumljan, i bivši v jutro poli maši, gospodin Filip Macić govoraše od strani gospode; župane mumljaneki pošljo ove listi, ko piše gospodin markez, komunuu buljskomu, i grožnjankom, da pridu na razvod, i da prinesu svoje pravice, i pisma, i starci, da pridu starci, ki znaju pravdu i razvod i termeni od kunfini meju vami, i njimi, kad i govori Peć; a vi župane, i vas komun

prpravite vnaš pravice i pisma, i starce, ki znaju pravdu i razvod od kunfini meju njimi i vami, i Buljei, i Grožnjanci. Ov list pošaljite komunuu z Srbar, da pridu takoje na razvod i svojimi praviciami, i komun od Kaštalhon, i od Oskoruša, i Krbotuna, i Topolca, da pridu na razvod, i da prinesu svoje pravice od razvod. I tako stvoreno bi.

XVI. I bivši v jutro poli maši, idoše gospodin knez i gospodin markez, i vsa gospoda, i vsi ti komuni najprvo od Pula, od Vodjanja, i Motomara, od Labina, i Plomina, od Bulžeta, i Kostola, i Motovuna, od Oprta, od Satlovreča, i Dvejugrada, i vsi deželani, ki su bili na teh prvih razvodah, kuda su opeljali, i pridose kad se govori zeleno drveo, i tu čukahu sudac Koradin, i Rožević, i Anbrožin, i Mohor, i vsa komun buljski; z Mumljana župan Kablar, i Andrijaš, i Čolch, i Voldrih i vas komun. I gospodin Filip Macić govoraše od strani vsa gospode tem komunom, da pokazu svoje pravice, i pisma, ke imaju od razvod, i ako bi tu njih pravi termeni na tom masti, ali no?

I tako se oudi veliko ti komuni meju sobu pregovorahu, i tako komun buljski pokazase list, ki biše pisan na let božih 1130, v kom se udražahu termeni i razvod od kunfini meju njimi, ki biše pisan na tom mestu,

na prvoh razvodah, i da se ondi svršuju termeni i razvod od kunfini meju komunuu buljskim i mumljanskim, i tako gospodin Panšpetal sluga svojimi kmeti s komunom buljskim se lepo vaspot razgovoriše i sjedniše meju sobu. I tako obie strane kurentase, i meju sobu velikimi zavazi i rotu potvrdiše, da jesu ti razvod i pravo storen. I gospodin knez, i gospodin markez i vsa gospoda ondi obrediše, da imaju tako obdržati, kako je od stareh prišlo. I ondi jednoj i drugoj strani oznaniše, da, ka koli stran bi prek teh termeni i razvod od kunfini pasli va dne ali v noći, ona stran zapada komunuu pene marku 1., soldini 40 arbadigo marke 3, i, ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovano termeni i razvod od kunfini, ona stran zapada pene marak 300; gospodinu knezu z Pazin 100 marak; a toj gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pisaše listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shranišo jezikom nemškom. I ta list potvrdiše, i komunuu buljskomu ga povratise, prepisavši ga, sebi shranišo. I tako stvoreno bi.

(Dalje drugi put).

krpe magjarske, il da se u nju umetnu i slavjanske boje.

Vrlo braći, slovenskim učiteljem! Centralni odbor za priredjivanje obćih Hrvat-skih učiteljskih skupštinah opredilio je, da će se 3. obća Hrvatska učiteljska skupština održavati u Osijeku, i to 4., 5. i 6. rujna (septembra) o. g., (3. rujna u većor biti će psedskupština). Slovenski učitelji pokazali su dosada, da pozorno prate naš rod, to su nas kod prijašnjih skupštinah u znatnom broju i posjetili. Nadamo se, da i ovaj put u Osijeku ne će izostati. Naša brigada biti će, da jim horavaj u Osijeku što više osladimo. Prisupni-čice, s kojima su skupčane polakšice kod vožnje onamo i natrag, bezplatno stan u Osijeku itd., dobivaju se po 1. for. kod ravn. učitelja kaptolske škole u Zagrebu g. Antuna Irguljica.

U Zagrebu, 26. svibnja 1878. Za centralni odbor: Ivan Filipović, predsj. Ljud. Tomšić, tajnik. Matka Hrvatska u Zagrebu, koja broji 1299 članovah, izdat će za tekuću godinu 1878. deset knjigah, (6 izvornih i 4 pobra-vačkih). Liep je to doisto Matičem rad za snau tri forinta.

Trgovina drvi. Počamši od 1. lipnja ove godine talijanska će vlada pobirati od svakoga kubična metra drvah, što se iz Au-Strije u Italiju dovažala budu, jednu franak uvoznine.

Velika nesreća na moru. Kod Folke-stonu u Englozkoj dvio su prusko ratno oklop-njače po nesreći udavilo jednu u drugu tako, da je jedna odmah utonula, a druga ostala jako oštećena. Od blizu 500 ljudi, što bijaše na utonutoj lađi, 300 jih pogibio!

Strasna požar uništi dne 1. tek, njo-secna obuoć u gradu Karlovcu 36 kućah. Za nesrećno pogorele, koji nespasiše uprav uništa od svaga, što imahu u kućah, sahranju se dobrovoljno primese. Nj. Velik. nas Car po-klonio je u tu svrhu 2,000 for.

Skoro poginuli od plina ili gasn. Na željezničkom kotlovoru u Ljubljani tri težaka odoše spavati u tamnošnji magazin. Jedan od njih zagasi plinisku svjetlobu, al valjda ciov, po kojoj izhadja plin neostin posve zaopljena. Trudni kao što biše, tvrdo zaspuhu, a plin tjeraje srenidijl van iz cievi, napuni vas magazin i omami spavajuće tkno, da kad dojde tovarsi, da jih probudi, jedva jedan se od njih oglasi, ustane i naskoro opet na tla pade; drugi dva bili su već do toliko omamljeni, da jih nadošavši ljecnik jedva jedvice u život povratl. Velika je bila sreća, da nije nitko sa sviećom došo u magazin, jer bi se tada bio plin dakako užgao i obratio u strasan plamen vas magazin.

Ste obćinskih školnih ima sada grad Berlin! Kad su prošlog marča bili sazidali zgradu, kojom se je taj broj podpunio, odprli su ju osobitom svečanostju.

London, poglavito mjesto englezkoga kraljevstva, najbolsjezniji i najveći je grad na svijetu. On ima skoro 4 milijuna dušah, me-đu kojimi 100,000 tudjincah od svih stranah svijeta. London ima više Katolikah nego Rim, i više Židovah nego sva Sveta Zemlja. Svaki ih se 5 časovah jedan govječ rodi, a svakih 8 jedan umre. Po ulicah toga ogromnoga grada, koje se protežu 7,000 englezkih miljah, one- sreći se svaki dan do 7 ljudi. Stanovništvo londonsko pomnoži se svakog dana sa 123, a svake godine sa 45,000 ljudi. Navadnih do- maćih zločincah ima upisanih u londonskoj policiji 117,000, pijanaca pako zatvori se svake godine do 38,000.

Bećani su pošli prošle godine 1877. 95,503 volovah, 167,691 telica, 236,194 kr- maka, 47,280 janjaca, 371,704 ovce i 4,056 konjah.

One, koji nam poslaše protest, mo- limo da se strpe. Bit će toga i više! Uredništvo.

Ték Novacah polag Borse u Trstu od 1—11. Junija 1878.

Table with columns for Dno, Carakanih (tekućih), Naposlani, Live ster., and other financial data.

Pregled tršćanskoga tržišća. dne 15. Junija 1878.

Large table listing various goods and their prices, including items like Vosak primorski, Kafa, S. Domingo, etc.

OGLASI.

Griona bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazob, zadavica, rora, zapala ustih itd.

NADARENII Prendinievih Sladkisa (PASTIGLIE PRENDINI)

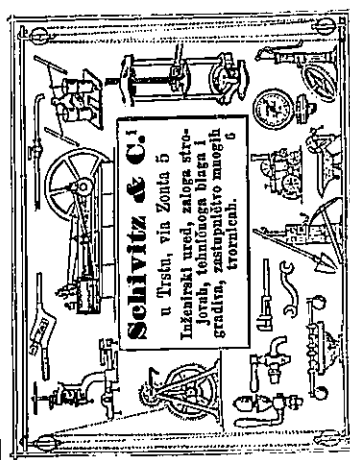
što jih gotovi P. Prendini lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Preb- djenih kašljah noćih, naradne jutarnje hreputavice i grlenih zapala nestaju kao za čulo uzimanjem ovih sladkisa.

Opaznik. Valja se paziti od varalica, koji je pana- činjavu. Zato valja uvijek pitati Prendini-ove sladkise (Zustiglic Prendini) te gledati, da budu na omotku kutijice (skatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkisa ima utisnuto na jednoj strani Pastiglie a na drugoj Prendini.

Člona 30 novć. kutijici zajedno sa naputkom.

Prosbju so u Prendini-ovoj ljekarni u Trstu (Far- maciu Prendini in Trieste). A Izvan Trsta dobivaju se: na Ricci kod Prohava ljekarnika i kod Jechala i Pavlićia miodijara; — u Gorici kod Zanotti-a, Pon- tovana, Korpana i Kirara; — u Puli kod Wassermanna ljekar, i Schranona miodijara; — u Maton Lošinj- kod Vitanca; — u Pazinu kod Llonca; — u Zadru kod Borčića i Berottini-a; — u Šibeniku kod Borosa i Mistura; — u Splitu kod Volpi-a; — u Korčuli kod Zoretli-a; — u Makarskoj kod Pojani-a i u svih boljih ljekarnah ili Specijerjah.

IZJAVA PREMEŠĆENJA. Čast nam je javiti p. n. obćinstvu, da smo naše SKLADIŠĆE SITNIH STVARI premjestili u prostore razi zemlje nove školske zgrade, iste ulice Sv. Nikole. Adami & Frennez u TRSTU.

NADARENI LUČ.-LIEKARNIČKI OBRтни ZAVOD KARLA ZANETTI-a u Trstu.

Veliko razprodavalište domaćih i stranah osebujnostih sa tvornicom pli- nastih vodah te ljekarnami u TRSTU, POREĆU i GORICI.

Menotti-evi sladkiši od mlitahć ozdravljenjeh. Okrepna židčina za konje. Ora žest uzdržl konjo do skrajno starosti u jakosti i kileposti. Ona jo dobra i protiv mnogih ljudskih bolestih, a naimo protiv utogom (kostobolji i bo- drobolji).

Čisto ulje od treskinih jetarrah (Olio di fegato di morluzzo puro) Izvadjeno za strovu u Amorel na račun K. Zanetti-a ljekarnika u Trstu. Ljek komu nema para protiv svih bolj, proti ulogom, gukanj iliti zavrta, pokostil (carrolo dello ossa), protivki iliti bodcu, protiv glavati iliti nuzli, proljuru mokraćno, slabih, maršavah, bolnih, kožnih bolestim, bolestim jetarrah itd. Moje trokutno staklenice imadu u svaku uljavano moju imo Olio Fegato Meruzzo di Carlo Zanetti, s toga nje jih mođi pogrešno zamieniti s imini, ako i trokutnimi, što se prodaju pod drugimi imeni.

Izvadine od Tamarinda, jedino što su bile nadarene na raznih izložbah, najbolji i naj- uspješnji lijek protiv grizli kao i najuspješnije sred- stvo za unutarnje hladjone bolnika. — Opazka: Valja paziti da nebudu patvorene.

Čistiteljne bobice iliti pilule od glasovitoga nadaranskoga prof. Giacomini-a. Što se već odliči 35 god. tražo i uzimaju protiv suljerom iliti krvaviti, turobnosti, troputu srca, zapeki je- tarrah i slozno, šumenju ustih itd.

Hoffmannova voda protiv zubobolji. I najljepša zubobolja prestano namah jednoino kaphitcom ove vode, kad se na pamuku iliti bambaku turi u skrbotinu bolna zuba.

Liek protu-groznični od Dra. More komu nema para protiv tih boli.

Pčelnjakova žest (Spirito di Melissa) ho- sonogih karmelita u Mitoli.

Skladište svih vudnih vodah sa jamstvom da su svieće i prave — Predmeti pruževine Rladarski strojevi — Podpasuci — Pružive hjeve iliti čarape itd. — Jedina omo- patična sredinjna ljekarna.

Staki ima) oko na patvorenje. — Prodaje se na veliko u luč-obrtnom zavodu KARLA ZANETTI-a u Trstu, Via Nuova N. 27, sveobćeg skladištara za Trst, Primorje, Dalmaciju, Grčku, Egipat i Tursku.

SKLADIŠTA: u Kopru kod Giovanini-a — Motorunu kod Mataječića — Splictu kod Toigla-a — Poreću i Igei — Rovinju kod Angolini-a — Pulu kod Wassermann-a — Riecu kod Profan-a — Catti-a — Lošinj kod Orland-a — Zadru kod Andrović-a — Šibeniku kod Misuro — Buzetu kod Farinuta-a — Tršću (Monfalcone) kod Fumagalli-a — Ronchi kod Patuno — Cervignanu kod Lavisoni-a i u svih prvih ljekarnah evropskih.

Povlašćena Mehanična SUMPORAČA (VALERIJEV SISTEM) — Ova sumporača novoga načina vrlo je korisna vinogradaru. Sprotno i pojednako podieli se sumpor po grozdu. Malo sumpora treba i prištedi se vremena i djela; posvema se lahko vlada; sa- stavljena je tvrdo i pripresto. Nosi se na pas. Služi za trajo obćino posadjeno, za bradje i za ruže; može se sipati i lozu, koja se oko- drugoga stabla vije, a netreba ljestve ni druge spreme. Ovaj stroj, koga su vjestaci progledali i izpitati preporuča se toplo svim vinogradarom. Ciena joj je zajedno sa mjerom za sumpor koliko ga upravo treba usipati — samih 6 f. SKLADIŠTE U TRSTU GIUSEPPE PILOTTI Interničar via della Sanità Nr. 1.

IZJAVA PREMEŠĆENJA. Čast nam je javiti p. n. obćinstvu, da smo naše SKLADIŠĆE SITNIH STVARI premjestili u prostore razi zemlje nove školske zgrade, iste ulice Sv. Nikole. Adami & Frennez u TRSTU.

NADARENI LUČ.-LIEKARNIČKI OBRтни ZAVOD KARLA ZANETTI-a u Trstu. Veliko razprodavalište domaćih i stranah osebujnostih sa tvornicom pli- nastih vodah te ljekarnami u TRSTU, POREĆU i GORICI. Menotti-evi sladkiši od mlitahć ozdravljenjeh. Okrepna židčina za konje. Ora žest uzdržl konjo do skrajno starosti u jakosti i kileposti. Ona jo dobra i protiv mnogih ljudskih bolestih, a naimo protiv utogom (kostobolji i bo- drobolji). Francuska žest i morska sol od Williams-a i Lea. Kućna sredstvo proti oparini, žreb- oholji, oteklini zločelah i proti zubobolji, gdje jo odmah bolje, čim se samo izranu njom lico namaze, onda kad se tako gdje natučo i porče. Ni- jedna obitnoj nobi imala biti bez oroga sredstva, koje jo tati ljekovito, a stoji tati malo. Uštrčaji od Dra. Eguisiera, što se mogu ra- biti bez lučjo pomoći. Breslanski ostržički staro i skućeno sredstvo proti srakovratnoj kostobolji kao takodje proti natuel. Ulje od treskinih jetarrah (sa jelo- željezom) prigotovljeno po lučbaru i ljekarniku K. Zanetti-u u Trstu. Oro jo najbolje sredstvo proti slabini, kad se bolnik prigotivo pošljo teške bolesti, onda proti uzmi u kostih itd. Sraka unća ima u sobi čta zrua jelo-željeza. Prava žiljeva voda (Vera Aqua di Gi- glio) za gospoje od Planchais-a, povlašćena pa- rižkog lučbara. Kilepost oro rodo jest jedna od najposlbitjih. Ona poluje piti takoru meknotu i nježnost, kakva jo obćino za najljepših mladih go- diuah, to čini da izčezne sa lica kojekakvo erve- ni i ostalo grubote. Nijedna gospoja, kojoj jo mila krasota i čistoća piti, nobi imala biti bez ove žiljeve vode, koje paraba postaje obćenitom. Orižov nepiljivi prah bijelo i ra- zličasto boje za gospoje. Ono po 10 novćiah. Bobice Redingerove na malo i na veliko. Samotočno skočevno ulje bez ikakva ni duha ni teka, čisti što brže i bez srake boli Oro se ulje nikad nepokvari, zato bi ga morala imati svaka kuća po koje srakale, da si u potrebi mođi odmah pomoći. Stakale po 20 novć.